

No passaran

Amb l'adjunció de la partícula pronominal *hi*, com a element gairebé inseparable, el verb *passar* ha adquirit, tal com deïem ahir, el sentit especialitzat "ésser habitual de passar per tal o tal indret". Aquesta partícula pronominal és el representant primitiu del complement que designa l'indret per on es passa, però ha anat perdent —en un procés, en l'estat actual de la llengua, potser no perfet o realitzat del tot— aquest valor de substitució, i no sembla que el llenguatge popular en prescindeixi en cap cas (del pronom *hi*), encara que el complement de lloc fos expressat per una frase adverbial, i sigui quina sigui l'estructura de la frase: *Pel camí ral no s'hi passa; S'hi passa poc, pel camí vell; Abans s'hi passava molt, per la carena.*

La fraseologia en què trobem el verb *passar* amb aquest valor especial determinat per l'adjunció del pronom *hi*, és, certament, limitada. Notem, en primer lloc, que són segurament més habituals les frases negatives que no pas les afirmatives. I, d'altra banda, tal com es veu per la definició que hem proposat, "ésser habitual de passar per tal o tal indret", que *passar-hi* ha

de considerar-se aleshores com un verb impersonal, això és, usat generalment amb el pronom *es* com a subjecte, o bé amb un terme equivalent com *hom* o *ningú* (en frase negatives): *Ja no s'hi passa, No s'hi passa tant, Abans s'hi passava molt però ara ja no hi passa ningú.* També tenen, com se sap, valor impersonal, certes frases de primera persona del plural, com *No hi passem gaire*, o del tipus de *Hi ha qui hi passa sovint.*

Contràriament al que s'ha esdevingut amb l'expressió de la idea de l'habitualitat, l'expressió de la idea de la possibilitat de passar (també molt sovint, en frases negatives) sembla comportar el rebuig del pronom *hi*. Notem que l'expressió popular *un carrer que no passa* és anàloga a *un ganivet que no talla, un llapis que no guixa, un mestre que no ensenya*, etc. Volem dir que hi ha una analogia entre el valor absolut dels verbs *tallar, guixar*, etc., en les frases indicades i el que adquireix el verb *passar* en frases com *Em sembla que no passarem, No passreu pas, No és passa, No passaran*, etc., amb les quals s'expressa la impossibilitat de passar per un indret determinat, al qual hom es refereix, però que tanmateix, en aquest cas concret, es deixa de representar pronominalment.